

Titel: Polemik mod Heiberg

Citation: "Polemik mod Heiberg", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K15*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2012 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-pmh-txr-shoot-k1.pdf> (tilgået 13. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K15

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

1. Manuskriptbeskrivelse

Til »Polemik mod Heiberg« findes følgende manuskripter i Kierkegaard Arkivet (KA) på Det Kongelige Bibliotek. Rækkefølgen afspejler kun tilnærmelsesvis tilblivelseskronologien, som vil blive udredt i afsnit 2. Teksten i SKS 15 til »Et lille Indlæg af Constantin Constantius Forfatteren af 'Gjentagelsen'« består af mss. 5.1 og 5.3, teksten til »Min kjære Læser!« af ms. 6.2.

PMH 1 Omslag til materialesamlingen »Polemik mod Heiberg«.
Omslag foldet af helark.*
Papir: gulligt skrivepapir, ribbet. Vandmærke: musling og navnet HOLLAND;
andet vandmærke: C & I HONIG. Mål foldet: 299 x 227 mm.*
Omslaget har været foldet på langs. Bl. [1v], omslagets inderside, er ubeskrevet.
Bl. [1r] har i øverste venstre hjørne påskriften: »Ubrugt.« Derunder står:
»Polemica m: H: t: Heibergs 'Gjentagelse' i Nytaarsgaven.« Midt på siden
teksten: »NB. Da jeg har skrevet hiin lille Bog, 'for at Kjætteerne ikke skulde
kunne forstaae den' saa vilde det være at falde ud af Charakteren at oplyse
noget somhelst nærmere. Heibergs hele Passiar er desuden en reen Trivialitet.
Jeg bør ikke spille min Tid, og lade mig neddrage i de ephemære Sphærer.
Polemik skal Folk faae nok af i mine Bøger; ingen Polemik, der kunde
beskæftige et gabende, nysgjerrigt, vellystigt Publikum.«
Ingen korrektioner.

(B-fort. 392; KA, B pk. 11 læg 3; Pap. IV B 108-109)

1

Udkast til materialesamlingen »Polemik mod Heiberg«.

2

1 løst blad i 4° med uregelmæssig afrivningskant i venstre side og rest af dobbeltbladets andet blad. Tresidet sprængt grønt snit. Spor efter sammenhæftning.

Ingen paginering.

Papir: gulligt skrivepapir, ribbet. Vandmærke: C & I Ho[NIG]. Mål: ca. 217 x 272 mm.

Bladet er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Versosiden er ca. halvt beskrevet.

Øverst på rectosiden findes en vandret skillestreg.

Den nederste tredjedel af hver side har SK med en vandret skillestreg i hovedspalten reserveret fodnoter.

Enkelte korrektioner i form af udstregninger samt en marginaltilføjelse. På versosiden er 2½ linje slettet med blækløkker.

(B-fort. 392d; KA, B pk. 11 læg 3; Pap. IV B 116)

2

Udkast til materialesamlingen »Polemik mod Heiberg«.

3

1 løst blad i 4° med afrivningskant i venstre side og rest af dobbeltbladets andet blad.

Ingen paginering.

Papir: gulligt post-velin, glat. Vandmærke: J WHATMAN 1838. Mål: ca. 206 x 258 mm.

Bladet er beskrevet i næsten hele dets bredde. Det har efter beskrivning været foldet en gang på tværs. Versosiden er halvt beskrevet.

Enkelte korrektioner samt en tilføjelse i randen af papiret på versosiden.

(B-fort. 392d; KA, B pk. 11 læg 3; Pap. IV B 119)

3

Bearbejdet renskrift med titlen »Sendebrev til Hr Professor Heiberg R af D. fra Constantin Constantius«, fordelt på 1 dobbeltblad + 7 løse blade, i alt 9 blade i 4°. Bl. [3]-[4], [5]-[6] og [7]-[8] har udgjort tre dobbeltblade.*

4

Dobbeltbladet er uden paginering; bl. [3r] er mærket 2, bl. [5r] 3, bl. [7r] 4 og bl. [9r] 5.

Papir: gulligt post-velin, glat. Vandmærker: Bl. [1]-[2] og bl. [6], [7] og [9]: J WHATMAN 1838; bl. [3]: J WHATMAN TURKEY MILL 1838. Mål: 206 x 258 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har efter beskrivning været foldet en gang på tværs. Bl.

[9r] er beskrevet to tredjedele, bl. [9v] ubeskrevet.

På bl. [1r] findes overskriften »Sendebrev / til / Hr Professor Heiberg R af D. / fra / Constantin Constantius.« efterfulgt af en dobbelt skillestreg; derunder indledes hovedteksten med overskriften: »Høistærede Hr Professor!«. På bl. [2v] indledes et afsnit med overskriften: »A. Deres Udvikling.« På bl. [8r] er henvisningen »cfr Gjentagelsen p. 91 nederst.« skrevet med blyant på langs i marginen.

På bl. [2v], [3r] og [5v] har SK med en vandret skillestreg i hovedspalten reserveret den nederste tredjedel af siden til fodnoter.

En del korrektioner, herunder enkelte marginaltilføjelser. Yderligere findes i SKs tekst en mængde indgreb foretaget af EPs udgiver, H.P. Barfod (se illustration 2).*

(B-fort. 392b; KA, B pk. 11 læg 3; Pap. IV B 110-111)

4

5 Til »Et lille Indlæg af Constantin Constantius Forfatteren af 'Gjentagelsen'« (SKS 15, 63-83), herefter forkortes titlen »Et lille Indlæg«, findes følgende manuskripter fordelt på 4 dobbeltblade og 9 løse blade, i alt 17 blade i 4°. Bearbejdet renskrift til indledningen af »Et lille Indlæg« (SKS 15, 63,1-65,23 fra »Et lille Indlæg« til »foregaaer Menigheden med et godt Exempel.«).

5.1

2 løse blade i 4° med afrivningskant i venstre side. Tresidet sprængt grønt snit. Spor efter sammenhæftning.*

Bladene er pagineret 1-3, bl. [2v] er uden paginering. Teksten er fortløbende fra ms. 5.1 til 5.3.

Papir: gulligt skrivepapir, ribbet. Rest af cirkelformet vandmærke: i randen af cirklen ordene PRO PATRIA EIUSQUE LIBERTATE, i midten en kronet løve med tordenkile og stridsøkse, stående på en sokkel med bogstaverne VRYHEID, desuden bogstaverne C & I HONIG. Mål: 215 × 272 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har efter beskrivning været foldet en gang på langs. Bl. [2v] er halvt beskrevet.

På s. 1 findes overskriften »Et lille Indlæg / af / Constantin Constantius / Forfatteren af 'Gjentagelsen'.«

Redigeringsbemærkningen »Ny Udgang.« er skrevet på s. 2. På s. 3 findes overskriften »A. ~~Professor Heibergs Fremstilling.~~« slettet med blækløkker. Fodnoterne på s. 2 og 3 er adskilt fra hovedteksten med en vandret skillestreg. På s. 3 findes midt på siden en skillestreg, teksten derunder er slettet (se illustration 3). En del korrektioner i form af udstregninger og marginaltilføjelser. På s. 2 er i alt 4 linjer i hovedteksten samt fodnotens to linjer slettet med blækløkker. På s. 3 er en passage på 12 linjer og en marginaltilføjelse samt en fodnote slettet med blækløkker.

Teksten på bl. [2v] er slettet med fede blækstreger, omtrent en halv linje dog med blækløkker. De slettede passager er i fuld ordlyd citeret nedenfor, s. 77f.

(Pap. IV B 112-115)

5.1

5.2 Kladde til fortsættelsen af ms. 5.1, »Et lille Indlæg« (SKS 15, 66,1-83,28 fra »Skriftet 'Gjentagelsen' er ledsaget af et Brev« til »at troe paa Gjentagelsen.«).

1 dobbeltblad + 3 løse blade, i alt 5 blade i 4°. De løse blade har afrevet kant i venstre side. Tresidet sprængt grønt snit. Spor efter sammenhæftning.

Bl. 2-5 er med blyant folieret 2-5 på rectosiderne.

Papir: gulligt skrivepapir, ribbet. Vandmærke: Bl. [1]-2: C & I HONIG; bl. 3-5: Rest af følgende cirkelformede vandmærke: i randen af cirklen ordene PRO PATRIA EIUSQUE LIBERTATE, i midten en kronet løve med tordenkile og stridsøkse, stående på en sokkel med bogstaverne VRYHEID, desuden bogstaverne C & I HONIG. Mål: 215 × 272 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bl. 5r er beskrevet tre fjerdedele, bl. 5v ubeskrevet.

På bl. [1r] findes en marginaltilføjelse skrevet på langs. På bl. 2r indledes et afsnit med overskriften: »I Prof. Heibergs Fremstilling er Gjentagelsen bestandig.« Nederst på bl. 2r findes en henvisning i form af en fodnote, der er adskilt fra hovedteksten med en vandret skillestreg.

En del korrektioner i form af udstregninger og marginaltilføjelser, herunder henvisninger. På bl. [1r] er 12 linjer udstreget med blækløkker.

(Pap. IV B 118)

5.2

5.3 Renskrift af ms. 5.2, »Et lille Indlæg« (SKS 15, 66,1-83,28 fra »Skriftet 'Gjentagelsen' er ledsaget af et Brev« til »at troe paa Gjentagelsen.«).

2 løse blade + 1 læg af 3 dobbeltblade + 2 løse blade, i alt 10 blade i 4°. Oprindelig et læg af 5 dobbeltblade, dvs. bl. [1] og [10] samt [2] og [9] har udgjort to dobbeltblade; spor efter sammenhæftning.*

Første blad er pagineret 4-5, de øvrige er upagineret. Teksten er fortløbende fra ms. 5.1.

Papir: gulligt velin, ribbet. Vandmærke: Dobbeltbladene og de oprindelige dobbeltblade i lægget har skiftevis initialerne FE & S og initialerne samt et posthorn i oval ornamentering med en krone øverst. Mål: 213 × 261 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har efter beskrivning været foldet en gang på tværs. S. [22] er halvt beskrevet, s. [23] ubeskrevet. På s. 4 findes øverst en vandret skillestreg; den nederste halvdel af siden er optaget af en anmærkning, der er adskilt fra hovedteksten af en vandret skillestreg. På s. [6], [7], [9], [10], [12], [13], [14] og [16] er den nederste tredjedel af siden reserveret fodnoter markeret med en vandret skillestreg; på s. [17] er halvdelen ligeledes reserveret fodnoter.

Få korrektioner, herunder enkelte marginaltilføjelser.

(Pap. IV B 117)

5.3

(B-fort. 392a; KA, B pk. 11 læg 3; Pap. IV B 112-115, 117-118)

5

6 Til »Min kjære Læser!« (SKS 15, 85-88) findes følgende manuskripter fordelt på 2 dobbeltblade, i alt 4 blade i 4°.

6.1 Udkast til materialesamlingen »Polemik mod Heiberg« med begyndelsesordene »Min kjære Læser«.

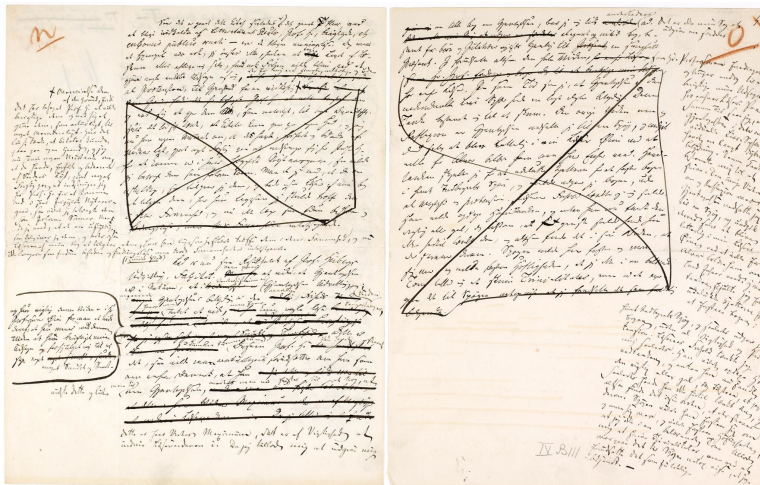
1 dobbeltblad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt post-velin, kraftigt. Vandmærke: J WHATMAN TURKEY MILL 1840. Mål: 205 × 258 mm.

Bladene har efter beskrivning været foldet to gange på langs. Bl.

[1r] er ubeskrevet. Teksten er begyndt på bl. [2r] og fortsat nederst på bl. [1v], der bortset fra to tilføjelser i øvrigt er ubeskrevet.

2. Ms. 4, bl. [8v]-[9r], »Sendebrev til Hr Professor Heiberg R af D. fra Constantin Constantius«, hvor H.P. Barfod bl.a. har slettet SKs tekst og gentaget den i marginen

På bl. [2v] findes to påskrifter: »Det Indlagte af hiint tidligere Brev til Læseren.« øverst på bladet, mens der midtpå er skrevet »Hvo vil ikke gjerne lære Noget af en Anden, af Enhver, hvo vilde ikke fortrinligen med Glæde lære Noget af Prof H..«

En tilføjelse i randen til højre på bl. [2r] er skrevet på tværs.

En del korrektioner, herunder flere tilføjelser i randen af papiret.

På bl. [1v] findes to tilføjelser til teksten på bl. [2r].

(Pap. IV B 121-123)

6.1

Renskrift til »Min kjære Læser!« (SKS 15, 85-88).

6.2

1 dobbeltblad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt post-velin, kraftigt. Vandmærke: J WHATMAN TURKEY MILL 1840. Mål: 205 × 258 mm.

Bladene har efter beskrivning været foldet en gang på tværs. Bl.

[2v] er ubeskrivet.

Øverst på bl. [1r] findes overskriften »Min kjære Læser!«, nederst

på bl. [2r] signaturen »Din Const. Const:«.

Få korrektioner.

(Pap. IV B 120)

6.2

(B-fort. 392e; KA, B pk. 11 læg 3; Pap. IV B 120-123)

6

Udkast til manuskriptsamlingen »Polemik mod Heiberg«.

7

1 løst blad i 4° med afvirkningskant i venstre side.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 174 × 210 mm.

Bladet bærer spor af at have været foldet en gang på langs efter beskrivning.

Bl. [1v] er halvt beskrevet.

En enkelt korrektion i form af udstregning af et fejlskrevet ord.

(B-fort. 392f; KA, B pk. 11 læg 3; Pap. IV B 124)

7

(B-fort. 392a-f; KA, B pk. 11 læg 3; Pap. IV B 108-124)